

Nåd vare med er och frid från Gud, vår Far, och Herren Jesus Kristus!

Femtonde söndagen efter Trefaldighet: Den goda delen. GT-text: 1 Kung 17:8–16.

8 Då kom HERRENS ord till Elia. Han sade: 9 "Bryt upp och gå till Sarefat, som hör till Sidon, och stanna där. Se, jag har befallt en änka där att ge dig mat." 10 Han bröt upp och gick till Sarefat.

När han kom till stadsporten, fick han där se en änka som samlade ved. Då ropade han till henne: "Hämta lite vatten åt mig i kärlet, så att jag får dricka." 11 När hon gick för att hämta det, ropade han efter henne: "Ta också med en bit bröd åt mig." 12 Men hon svarade: "Så sant HERREN, din Gud, lever, jag har inte en kaka bröd, utan bara en näve mjöl i krukan och lite olja i kannan. Jag håller just på att samla ihop ett par vedpinnar och ska nu gå hem och laga till det åt mig och min son. Vi ska äta det och sedan dö."

13 Då sade Elia till henne: "Var inte rädd. Gå och gör som du har sagt. Men laga först till en liten kaka åt mig och bär ut den till mig. Laga sedan till åt dig och din son. 14 För så säger HERREN, Israels Gud: Mjölet i krukan ska inte ta slut, och olja ska inte fattas i kannan fram till den dag då HERREN låter det regna på jorden." 15 Då gick hon och gjorde som Elia hade sagt. Hon hade sedan att äta en lång tid, hon själv, sonen och hennes husfolk. 16 Mjölet i krukan tog inte slut och olja fattades inte i kannan enligt det ord som HERREN hade talat genom Elia.

Bön: Herre, helga oss i sanningen. Ditt ord är sanning. Ge oss din helige Ande som förklarar det som du vill lära oss i dag så att vi har helt klart för oss vad den goda delen är som vi ska ta vara på. I Jesu namn. Amen.

Berättelsen om Elia och änkan vittnar om Guds stora omsorg om sin profet, och om änkan som Gud hade valt att betjäna honom under en svår tid. Jfr Luk 4:25f där Jesus nämner den här händelsen i sin predikan i Nasarets synagoga.

Det var en svår tid i Israel. Vi befinner oss på 800-talet f Kr, för snart 2900 år sedan. Elia var

verksam i Nordriket, där den ena ogudaktiga kungen efter den andra ledde folket till avgudadyrkan. De hade avfallit från Herren som hade valt dem till sitt folk och gjort så stora kraftgärningar med dem när han förde dem ut ur trälomslandet Egypten. Just den här tiden regerade en av de värsta kungarna, Ahab. Han blev inte bättre av att han hade gift sig med Isebel, en hednisk prinsessa från Sidon. Sidon var en handelsstad i Fenicien i nuvarande Libanon, söder om Beirut. Fenicierna var ett sjöfararfolk. Fenicierna dyrkade avguden Baal, som var en härskar- och fruktbarhetsgud och därmed starkt förknippad med sexuell lösaktighet. Den kvinnliga motsvarigheten var Ashera.

Gud hade förbjudit avgudadyrkan, men Ahab utbredde Baalsdyrkan bland israeliterna, med starkt inflytande från hustrun Isebel. Hon var tydligen en kraftfull kvinna, och hennes namn omnämns också i Uppenbarelseboken, sändebrevet till Tyatira.

Profeten Elia var från Tishbe i Gilead öster om Jordanfloden. Vi känner honom främst från händelserna på Karmels berg, som omtalas i 1 Kung 18, och från Kristi förklaring på det höga berget, troligen Hermon, 40 km österom Sidon, där han visade sig i samtal med Mose och Jesus. Elia var en kraftfull profet, som trädde fram inför Ahab med budskapet från Herren (1 Kung 17:1):

Så sant HERREN Israels Gud lever, honom som jag tjänar: Under de här åren ska varken dagg eller regn falla, om inte jag säger det.

Det här var ett svårt och farligt uppdrag. Att tillrättvisa en tyrannisk kung var inte något man hittade på själv. Elia blev föremål för kungens hat och blev utsatt för livsfara. Men Gud tog hand om honom på ett märkligt sätt.

Herren sände honom till bäcken Kerit öster om Jordan, och befallde korpar att komma med bröd och kött åt honom. Det är ju ett stort under, som inte kan förklaras på något naturligt sätt. Elia drack vatten ur bäcken. De här bäckarna var tillflöden till Jordan och brukade torka ut under torrtiden. Nu kommer Guds ord till Elia, och vi kommer in i vår text.

Elia får veta att Gud ska använda en änka i Sarefat, som hör till Sidons område, att försörja Elia. Det är ett trosprov, för hon har själv bara så mycket mat att det räcker för henne och hennes son för en enda måltid. Det var ju en svår nödtid, för det hade inte regnat på en lång tid, så som Elia hade sagt åt Ahab. Den här änkan får nu bli ett vittne om hur Gud försörjer på ett övernaturligt sätt. Elia säger något som kan upplevas väldigt själviskt och fräckt. Änkan berättar att hon är beredd att dö med sin son, för de blir nu utan mat. Och Elia berättar att hon ska ge den maten åt honom.

Men han ger henne ett starkt ord, direkt från Gud:

För så säger HERREN, Israels Gud: Mjölet i krukorna ska inte ta slut, och olja ska inte fattas i kannan fram till den dag då HERREN låter det regna på jorden.

Att vara änka på den här tiden var en stor olycka. Hon har också en son att ta hand om. Var ska hon ta sin mat för dagen? Vi kan tänka oss in i hennes förtvivlan, och så kommer det en profet som vill att hon ska laga mat åt honom! Det verkar som att hon känner honom, hon vet åtminstone att han är sänd från HERREN, Israels Gud. Och hon lyder. Löftesordet övervinner hennes tvekan och irritation. Hon får nu se ett direkt under, dag efter dag: mjölet blir inte mindre fast hon tar av det till mat, och oljan som hon använder för tillredningen blir inte mindre.

Mjölet i krukorna tog inte slut och oljan fattades inte i kannan enligt det ord som HERREN hade talat genom Elia.

Det är återigen Herrens ord som verkar underligt. Det är samma sak som med de fem bröden och två fiskarna som Jesus välsignar, och som räcker till för att ge mat åt fem tusen män. I det här fallet räcker det åt Elia, åt änkan och hennes son och också åt hennes husfolk.

Vi ska utifrån texten och dess sammanhang belysa två sanningar.

Syndens lön

Den första sanningen tycks tala emot dagens ämne, men den är ändå nödvändig att ta fram.

Den är att det är människornas synd som orsakar lidande och plåga.

Kung Ahab, och bakom honom den ondskefulla kvinnan Isebel, drog Guds vrede över folket med sin avgudadyrkan. De handlade inte efter Guds heliga lag, som hade lärt dem att de inte ska dyrka andra gudar. De lät sig lockas till avguderi, som också betydde uppror på Guds sjätte bud, om otukt. Den sammanlagda synden blev så stor att den efter en tid ledde till att Nordriket helt utplånades. Men först sände Gud sina profeter för att föra folket tillbaka till en sann gudsfruktan. Elia var en sådan profet. Men gudsfruktan var så sällsynt att Elia trodde att han var ensam.

Isebel försökte utrota alla Herrens profeter. Men Elia var inte den enda som frågade efter Herren. Ahab hade en tjänare, Obadja, som var mycket gudfruktig. Han såg till att hundra profeter, som var trogna mot Herren, blev undandömda i grottor. Elia mötte honom och sände en hälsning till hans herre kungen att Elia var där och ville träffa honom. Obadja var rädd att han skulle bli dödad, för Ahab hatade Elia. Men Elia mötte honom, och möttes av Ahab med orden: "Är du här, du som drar olycka över Israel?" Elias svar var: "Det är inte jag som drar olycka över Israel, utan du och din fars hus, för ni överger Herrens bud och följer baalerna."

Den svåra torkan ska inte skyllas på Gud. Olyckan berodde på att Ahab och hans folk levde i svår synd. Nu stundade en domsprocess. Elia bad Ahab kalla samman Baals 450 profeter och Asheras 400 profeter som fick äta vid Isebels bord. De möttes på Karmel, där den berömda gudsdomen skedde. Man byggde två altaren. Avgudaprofeterna skulle be sin gud att tända eld på offret, men det lyckades inte. Sedan ställde Elia det så att det skulle bli helt omöjligt att få eld på offret på hans altare, men Herren tände eld på det i ett ögonblick. Då insåg folket att det är Herren som är Gud.

Men även efter det här, och när Elia nu släppte fram regnet på Guds befallning, så blev det ingen omvändelse i kungahuset. Ahab och Isebel blev ännu mera hatiska mot Elia. Elia måste fly. Och det berättas om honom att han blev djupt deprimerad. För han trodde att han var ensam kvar som inte hade förförts av

Baalsdyrkan. Men Herren lät honom få veta att han hade lämnat kvar i Israel 7000 män som inte hade böjt knä för Baal och inte gett honom hyllningskyss (1 Kung 19:18).

Låt oss vända blickarna mot vår egen tid. Också hos oss är avfallet stort. Även om det finns ett sken av gudsfruktan, är den bärande ideologin i dag helt främmande för vad Guds ord säger. Det är precis som det står i Rom 1, de ord som man nu ställer Guds vittnen till svars för inför domstol. V 21:

Trots att de kände till Gud prisade de honom inte som Gud eller tackade honom, utan de förblindades av sina falska föreställningar så att mörkret sänkte sig över deras oförståndiga hjärtan.

Den hemska verkligheten är att vårt folks synd är lika mycket grund för att Gud ska straffa oss som Ahabs och Isebels synd. Vi vet hur det gick för dem. Det kan vara så att straffet inte är långt borta för vårt folk i dag. Låt oss ropa till Gud om förbarmande, så att vi med våra ledare skulle omvända oss och så ta bort Guds vrede från oss.

Vi ska inte skylla ifrån oss på "dem" som är ogudaktiga och ställa oss själva på sidan. Vi får nog också be om förbarmande över oss själva, för alla har vi denna onda natur i oss, som väcker Guds vrede. Vi ska påminna om att det var för vår synd som Jesus måste komma till vår jord, ta på sig vår synd och lida dödsstraffet för den, för att ta bort Guds vrede över oss. Och tack vare honom får vi som Guds barn frimodigt gå till honom för att be för oss och för vårt land och folk.

HERREN förser

Den andra, och långt underbarare sanningen är att Gud har lovat vara med de sina, så som han var med Elia och änkan som tog sig an honom på Guds uppdrag. Det är en fantastisk demonstration i hur Gud kan förse på ett övernaturligt sätt. Gud gjorde så för att förbereda Elia inför ett oerhört viktigt uppdrag. Det var inte så att Elia svävade på moln, långt ifrån den här världens lidanden och svårigheter. Han levde verkligen mitt i dem: hotad till livet, på flykt, utan vanlig mat och dryck. Elia togs om hand på ett särskilt sätt av Gud. Det

var omöjligt att han skulle ha kunnat bortförklara det som något helt naturligt. Det skedde underverk, både med korparna och med mjölet i krukan.

En tid efter det här skulle också Elia prövas hårt tillsammans med änkan. Änkans son dog. Redan det att vara änka var oerhört svårt, men när sonen dog var det värre än egen dödsdom. Elia ropade då till Herren: "Herre, min Gud, skulle du göra så illa mot denna änka som jag bor hos, att hennes son dör?" Vi kan höra förtvivlan i hans bönerop. Men Gud var med honom också där. Han fick förmågan att väcka nytt liv i den döde sonen. Efter det här var Elia beredd att ställa upp till trosprovet på Karmel.

Elia fick se sanningen, att den som Gud kallar till sin tjänst också kommer att förses med de krafter som behövs för tjänsten. Han fick den nödvändiga maten av korparna, och han fick mat av änkan.

Dagens episteltext från Apg 20 berättar om hur Paulus tar avsked av de äldste från Efesus, som träffar honom i Miletos på genomresa vidare till Jerusalem. Han berättar där om hur Gud genom sitt nåderika Ord har makt att bygga upp sin församling och hur han som ett föredöme själv har arbetat för sitt uppehälle. Men strax före episteltexten förmanar han dem att ge akt på fiender till Guds rike, som ska träda fram bland dem själva och förvränga sanningen för att dra lärjungarna över till deras sida.

Det här visar hur vi som kristna lever mitt ibland fientliga makter, precis som Elia gjorde. Guds nådiga omsorg och beskydd betyder inte att farorna är borta. Det är mitt ibland faror, förföljelser och lidanden av olika slag som vi får lita på att Gud är med och förser med det vi behöver. Det är vår sak att göra en trogen tjänst på den åkerteg Gud anvisar, men kraften till tjänsten är inte vår egen. Och han ger oss inte kraft i reserv, så att vi får ett lager att hämta från när det blir svårt. Han ger kraften just när vi behöver den, och kanske först efter att vi förtvivlat om att få hjälp. Han vill pröva och fostra oss så att vi ska komma ihåg hans löften och hålla fast vid dem när hjälpen verkar vara långt borta.

Vi kan också tänka på hur Jesus börjar bergspredikan med saligprisningarna, där han talar om fattigdom, sorg, hunger och törst, och rentav om att vi ska bli hånade och förföljda, precis som profeterna hade blivit förföljda. Vi kan tänka på apostlarnas förmaningsord till de nykristna i Mindre Asien, Apg 14:22: "Vi måste gå genom många lidanden för att komma in i Guds rike."

I samma bergspredikan följer sedan löftet om hur vi ska få vara utan bekymmer! Hans predikan kulminerar i orden (Matt 6:33):

*Sök först Guds rike och hans rättfärdighet,
så ska ni få allt det andra också.*

Det här är den goda delen, att som syndare, ansatta av vårt onda kött, se att vi har del i rättfärdigheten i Kristus, som gav sitt liv för oss på korset och där ger oss liv och salighet och löfte om en salig evighet hos Herren. Den sanningen, att vi är frälsta i Jesus genom hans heliga liv och hans oskyldiga pina och död, är det som vi ska hålla fast vid hur än jordiska prövningar och svårigheter hotar skymma denna goda del.

Berättelsen om Elia och änkan visar hur Gud leder och ger det vi behöver även om det sker genom svåra umbäranden och lidande. Så får vi också tro att Gud genom de besvärligheter vi drabbas av, och som är en följd av synden, blir ledda av honom och får kraft för de mångahanda uppdrag vi har i denna värld. Så får vi säga till Gud:

*Hur underligt, Herre, är allt vad du gör,
vem kan dina vägar förstå?
Men ett är dock säkert: den väg du mig för,
för mig är den bästa ändå.*

Lovad vare du Gud, som genom ditt ord tröstar, lär, förmanar och varnar oss! Låt din helige Ande stadfästa Ordet i våra hjärtan, så att vi inte blir glömska hörare, utan tillväxer i tro, kärlek och tålamod intill änden och blir saliga genom Jesus Kristus, vår Herre. Amen.